Efektívnosť a účinnosť triedeného zberu komunálneho odpadu

Predbežná štúdia

November 2017

Obsah:

Zoznam obrázkov, tabuliek a grafov: ... 3
Zoznam použitých skratiek ... 4
1 Základné údaje o KA ... 5
2 Popis kontrolovanej oblasti – odpadového hospodárstva ... 6
2.1 Hlavný problém ... 9
2.2 Subjekty odpadového hospodárstva ... 12
2.3 Systém financovania ... 14
2.4 Zameranie kontroly na kontrolovaných subjektoch ... 18
2.5 Príslušná legislatíva ... 19
3 Prístup ku kontrole ... 20
4 Otázky kontroly ... 21
5 Stanovenie kontrolórskych dôkazov ... 21
6 Metódy zberu a hodnotenia údajov ... 22
7 Kritériá kontroly ... 22
8 Vyhodnotenie odborných zručností a vedomostí potrebných pre výkon KA ... 23
9 Pravdepodobné zistenia ... 24
10 Oznamovanie a publikovanie výsledkov kontroly ... 24
Príloha č. 1: Grafické znázornenie KA ... 26
Príloha č. 2: Čerpanie EÚ fondov ... 24
Príloha č. 3: Issue analýza (Analýza problému) ... 28

Zoznam obrázkov, tabuliek a grafov:

Obrázky:
Obrázok č. 1: Hierarchia odpadového hospodárstva
Obrázok č. 2: Hierarchia odpadového hospodárstva vo vzťahu ku kontrole
Obrázok č. 3: Zjednodušený systém nakladania s KO
Obrázok č. 4: Princíp rozšírenej zodpovednosti
Obrázok č. 5: KO vs. rozšírená zodpovednosť výrobcov

Tabuľky:
Tabuľka č. 1: Vzniknutý odpad celkom
Tabuľka č. 2: Podiel triedeného odpadu na celkovom odpade
Tabuľka č. 3: Podiel obcí, ktoré v sledovanom období nevykázali povinne triedené zložky

Grafy:
Graf č. 1: Podiel recyklovaného KO – porovnanie krajín

Zaujímavé linky

http://www.odpady-portal.sk

http://www.priateliazeme.sk/spz/

https://www.enviroportal.sk/

http://www.triedenieodpadu.sk/

Zoznam použitých skratiek

Skrátený názov	Celý názov
BRO	biologicky rozložiteľný odpad
DSO	drobný stavebný odpad
európska smernica o odpadoch	Smernica Európskeho parlamentu a rady 2008/98/ES o odpade a zrušení určitých smerníc
Inšpekcia	Inšpekcia životného prostredia
ISSAI	International Standards of Supreme Audit Institutions
KA	kontrolná akcia
KO	komunálny odpad
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
nový zákon o odpadoch	zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov
obec	obec alebo mesto
OZV	organizácia zodpovednosti výrobcov
PO	programové obdobie
POH	Program odpadového hospodárstva
PPVO	Program prevencie vzniku odpadu
starý zákon o odpadoch	zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

1 Základné údaje o KA

<table>
<tr><td>Názov KA:</td><td colspan="4">Efektívnosť a účinnosť triedeného zberu komunálneho odpadu</td></tr>
<tr><td>Ciele KA:</td><td colspan="4">– Preveriť efektívnosť zavedených systémov triedeného zberu KO v obciach
– Preveriť účinnosť zavedených systémov triedeného zberu KO v obciach z pohľadu dosahovania cieľov definovaných obcami a z pohľadu spokojnosti občanov
– Preveriť plnenie opatrení prijatých v dvoch strategických dokumentoch MŽP SR zameraných na zlepšenie triedenia KO a účinnosť zmien v novom zákone o odpadoch</td></tr>
<tr><td>Kontrolované subjekty:
(boli vybrané štatisticky v spolupráci s Univerzitou Mateja Bela v Banskej Bystrici)

Obce do 1 000 obyvateľov neboli do kontroly zaradené z dôvodu, že:

– majú zastúpenie na všetkých obciach SR až 64,36 %, ale z hľadiska produkcie odpadu predstavujú len necelých 10 %
– v týchto obciach je vzhľadom na počet domácností vyšší predpoklad nastavenia efektívneho a účinného systému triedeného zberu odpadu
– nemajú povinnosť vypracovať Program odpadového hospodárstva ako strategický dokument obce v oblasti nakladania s odpadom</td><td colspan="4">– MŽP SR (1 kontrolovaný subjekt)
– obce a mestá nad 1 000 obyvateľov (60 kontrolovaných subjektov)

Obce boli vybrané na základe dvoch kritérií:
1) produkcia odpadu v rámci troch veľkostných kategórií obcí
každej kategórii bola pridelená váha zodpovedajúca produkcii odpadu v tejto kategórii. Početnosť obcí v rámci jednotlivých kategórií nebol braný do úvahy.

<table><tr><td></td><td colspan="3">Obce s počtom obyvateľov:</td></tr><tr><td></td><td>1 001–3 000</td><td>3 001–10 000</td><td>nad 10 001</td></tr><tr><td>početnosť obcí</td><td>74,05 %</td><td>17,40 %</td><td>8,55 %</td></tr><tr><td>podiel kategórie na produkcii odpadu</td><td>19,67 %</td><td>16,43 %</td><td>63,90 %</td></tr></table>kategória č. 3 sa podieľa na celkovej produkcii odpadu v SR 63,90 %, čomu zodpovedá aj počet subjektov vybraných z tejto kategórie

2) produkcia odpadu podľa krajov
do kontroly bude zapojená každá expozitúra, počet subjektov v rámci kraja bude zohľadňovať produkciu odpadu v konkrétnom kraji (počet sa líši len mierne, v produkcii v rámci krajov nie sú výrazné rozdiely)

<table><tr><td></td><td colspan="3">Kategorizácia obcí podľa počtu obyvateľov</td><td>spolu</td></tr><tr><td></td><td>1 001-3 000</td><td>3 001-10 000</td><td>nad 10 001</td><td></td></tr><tr><td>BA</td><td>2</td><td>1</td><td>6</td><td>9</td></tr><tr><td>TT</td><td>2</td><td>1</td><td>5</td><td>8</td></tr><tr><td>TN</td><td>1</td><td>1</td><td>5</td><td>7</td></tr><tr><td>NR</td><td>3</td><td>1</td><td>4</td><td>8</td></tr><tr><td>ZA</td><td>1</td><td>3</td><td>4</td><td>8</td></tr><tr><td>BB</td><td>1</td><td>1</td><td>4</td><td>6</td></tr><tr><td>PO</td><td>1</td><td>1</td><td>5</td><td>7</td></tr><tr><td>KE</td><td>1</td><td>1</td><td>5</td><td>7</td></tr><tr><td>SR</td><td>12</td><td>10</td><td>38</td><td>60</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>Gestor KA:</td><td colspan="4">Expozitúra Banská Bystrica</td></tr>
<tr><td>Časový harmonogram:</td><td>od:</td><td>do:</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>Príprava KA</td><td>1. 5.</td><td>29. 6.</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>Výkon KA</td><td>2. 7.</td><td>12. 10.</td><td colspan="2">16.7. - 21.9. (pre MŽP SR)</td></tr>
<tr><td>Realizácia výsledkov KA</td><td>15.10.</td><td>14. 12.</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td colspan="3">Predpokladaný počet kontrolórov zapojených do KA
SK1 (7), SS (1), EX TT (12), EX TN (8), EX NR (8), EX ZA (8), EX BB (6 + 1 VKA), EX PO (7), EX KE (7) – spolu 65</td><td colspan="2">1 kontrolór VKA
2 kontrolóri VKA + 1 zo SK1 MŽP SR
61 kontrolórov expozitúry + SK1 obce
1 analytik Sekcia stratégie podpora</td></tr>
<tr><td colspan="3">Predpokladané finančné náklady na KA:</td><td colspan="2">-</td></tr>
</table>

2 Popis kontrolovanej oblasti – odpadového hospodárstva

Odpadové hospodárstvo je činnosť zameraná na predchádzanie a obmedzovanie vzniku odpadov a znižovanie ich nebezpečnosti pre životné prostredie a na nakladanie s odpadmi.

Z uvedenej definície vyplýva, že hlavným cieľom odpadového hospodárstva je:

1. **predchádzať vzniku odpadov** a obmedzovať ich tvorbu najmä rozvojom technológií šetriacich prírodné zdroje a
2. **nakladať s odpadmi**, t. z. zhodnocovať ich recykláciou, opätovným použitím alebo inými procesmi umožňujúcimi získavanie druhotných surovín, využívať odpady ako zdroj energie a zneškodňovať odpady spôsobom neohrozujúcim zdravie ľudí a nepoškodzujúcim životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom.

Nakladanie s odpadom podľa zákona o odpadoch predstavuje zber, prepravu, zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadu vrátane dohľadu nad týmito činnosťami a nasledujúcej starostlivosti o miesta zneškodňovania a zahŕňa aj konanie obchodníka alebo sprostredkovateľa.

Vymedzenie základných pojmov:

odpad
hnuteľná vec alebo látka, ktorej sa jej držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť alebo je povinný sa jej zbaviť podľa zákona o odpadoch

KO
odpady z domácnosti vznikajúce na území obce pri činnosti fyzických osôb a odpady podobných vlastností a zloženia, ktorých pôvodcom je právnická osoba alebo fyzická osoba – podnikateľ, okrem odpadov vznikajúcich pri bezprostrednom výkone činností tvoriacich predmet podnikania alebo činností právnickej osoby alebo fyzickej osoby – podnikateľa; za odpady z domácností sa považujú aj odpady z nehnuteľností slúžiacich fyzickým osobám na ich individuálnu rekreáciu, napríklad zo záhrad, chát, chalúp, alebo na parkovanie alebo uskladnenie vozidla používaného pre potreby domácnosti, najmä z garáží, garážových stojísk a parkovacích stojísk. Komunálnymi odpadmi sú aj všetky odpady vznikajúce v obci pri čistení verejných komunikácií a priestranstiev, ktoré sú majetkom obce alebo v správe obce, a taktiež pri údržbe verejnej zelene vrátane parkov a cintorínov, ktoré sú majetkom obce alebo v správe obce a ďalšej zelene na pozemkoch fyzických osôb

prúd odpadu
skupina druhov odpadov s podobnými vlastnosťami, ktoré umožňujú ich ďalšie spoločné nakladanie

biologický odpad
odpad, ktorý je schopný rozložiť sa anaeróbnym spôsobom alebo aeróbnym spôsobom, ako je najmä odpad z potravín, odpad z papiera a lepenky, odpad zo záhrad a parkov

BRO
BRO zo záhrad a z parkov, odpad z potravín a kuchynský odpad z domácností, reštaurácií, zo stravovacích a
z maloobchodných zariadení a porovnateľný odpad z potravinárskych podnikov

pôvodca odpadu
každý pôvodný pôvodca, ktorého činnosťou odpad vzniká alebo ten, kto vykonáva úpravu, zmiešavanie alebo iné úkony s odpadmi, ak ich výsledkom je zmena povahy alebo zloženia týchto odpadov

držiteľ odpadu
pôvodca odpadu alebo osoba, ktorá má odpad v držbe (aj obec)

obchodník
podnikateľ, ktorý pri kúpe a následnom predaji odpadu koná vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť, vrátane obchodníka, ktorý tento odpad nemá fyzicky v držbe

sprostredkovateľ
podnikateľ, ktorý organizuje zhodnocovanie odpadu alebo zneškodňovanie odpadu v mene iných osôb, vrátane sprostredkovateľa, ktorý tento odpad nemá fyzicky v držbe

rozšírená zodpovednosť výrobcu
súhrn povinností výrobcu vyhradeného výrobku vzťahujúcich sa na výrobok počas všetkých fáz jeho životného cyklu, ktorých cieľom je predchádzanie vzniku odpadu z vyhradeného výrobku a posilnenie opätovného použitia, recyklácie alebo iného zhodnotenia tohto prúdu odpadu

OZV
právnická osoba so sídlom v SR založená, vlastnená a prevádzkovaná výlučne výrobcami vyhradených výrobkov so sídlom v niektorom z členských štátov

skladovanie odpadu
dočasné uloženie odpadu pred niektorou z činností zhodnocovania odpadu alebo zneškodňovania odpadu v zariadení, v ktorom má byť tento odpad zhodnotený alebo zneškodnený

zhromažďovanie odpadu
dočasné uloženie odpadu u držiteľa odpadu pred ďalším nakladaním s ním, ktoré nie je skladovaním odpadu

zber odpadu
zhromažďovanie odpadu od inej osoby vrátane jeho predbežného triedenia a dočasného uloženia odpadu na účely prepravy do zariadenia na spracovanie odpadov

triedenie odpadu
delenie odpadov podľa druhov, kategórií alebo iných kritérií alebo oddeľovanie zložiek odpadov, ktoré možno po oddelení zaradiť ako samostatné druhy odpadov

spracovanie odpadu
činnosť zhodnocovania alebo zneškodňovania odpadu vrátane prípravy odpadu pred zhodnocovaním alebo zneškodňovaním, ak nie je v tomto zákone ustanovené inak

zhodnocovanie odpadu
činnosť, ktorej hlavným výsledkom je prospešné využitie odpadu za účelom nahradiť iné materiály vo výrobnej činnosti alebo v širšom hospodárstve, alebo zabezpečenie pripravenosti odpadu na plnenie tejto funkcie

príprava odpadu na opätovné použitie
činnosť zhodnocovania súvisiaca s kontrolou, čistením alebo opravou, pri ktorej sa výrobok alebo časť výrobku, ktoré sa stali odpadom, pripravia, aby sa opätovne použili bez akéhokoľvek iného predbežného spracovania

opätovné použitie
činnosť, pri ktorej sa výrobok alebo časť výrobku, ktorý nie je odpadom, znova použije na ten istý účel, na ktorý bol určený

recyklácia
každá činnosť zhodnocovania odpadu, ktorou sa odpad opätovne spracuje na výrobky, materiály alebo látky určené na pôvodný účel alebo na iné účely; zahŕňa aj opätovné spracovanie organického materiálu

zneškodňovanie
činnosť, ktorá nie je zhodnocovaním, a to aj vtedy, ak je druhotným výsledkom činnosti spätné získanie látok alebo energie

skládkovanie
ukladanie odpadov na skládku odpadov

Z dôvodu kontrolovateľnosti je kontrola zameraná výlučne na nakladanie s KO, ktorý sa aj v rámci EÚ sleduje samostatne a sú preň stanovené samostatné ciele. Komunálny odpad sa na celkovom odpade SR podieľa necelými 20 %. Ostatný odpad tvorí priemyselný a iný odpad, ktorý sa rozdeľuje na nebezpečný a ostatný. **Pod slovom odpad sa preto v tejto predbežnej štúdii ďalej rozumie len KO.** Ktoré konkrétne druhy odpadu sa zaraďujú ako KO je uvedené v Katalógu odpadov, ktorý vydáva MŽP SR. KO je v katalógu označený pod skupinou 20.

aktuálny katalóg odpadov:
https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/prilohy/SK/ZZ/2015/365/20160101_4530522-2.pdf

Všetky kroky odpadovej politiky by mali viesť k obmedzovaniu ukladania zmesového KO na skládky, nakoľko skládkovanie predstavuje nielen finančný problém pre obce (vysoký poplatok za skládkovanie, ktorý by sa mal výrazne zvyšovať – ostatné krajiny majú poplatok podstatne vyšší), ale hlavne ekologický problém (zvýšený počet chorôb občanov žijúcich v okolí skládok, globálne otepľovanie, znečistenie podzemných aj povrchových vôd, zaberanie pôdy a devastovanie územia).

Všetky základné princípy a ciele odpadového hospodárstva vyplývajú z hierarchie odpadového hospodárstva prijatej v rámci európskej smernice o odpadoch.

Obrázok č. 1: Hierarchia odpadového hospodárstva

Zdroj: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:312:0003:0030:sk:PDF

Vo vzťahu ku kontrole môžeme povedať, že pri nakladaní s odpadom a snahe zvýšiť podiel triedeného odpadu na celkovom odpade existujú **dve základné úlohy**:

1) predchádzanie vzniku odpadu – hlavná úloha štátu

strategický dokument SR č. 1: **Program predchádzania vzniku odpadu na roky 2014 - 2018**
zodpovednosť za vypracovanie: MŽP SR
zdroj: http://www.minzp.sk/sekcie/temy-oblasti/odpady-obaly/program-predchadzania-vzniku-odpadu/

MŽP SR v rámci PPVO stanovuje opatrenia, ktoré majú smerovať k zníženiu celkovej produkcie odpadu. Táto úloha je z pohľadu hierarchie odpadového hospodárstva najdôležitejšia, v kontrolovanom období sa však produkcia celkového odpadu výrazne neznížila

PPVO je dokument, ktorý vypracováva MŽP SR a obsahuje opatrenia zamerané nielen na KO. Na nižšie úrovne sa dokument nerozpracováva.

2) efektívny a účinný systém triedeného zberu – hlavná úloha obcí (aj štátu v oblasti legislatívy)

strategický dokument SR č. 2**: Program odpadového hospodárstva SR na roky 2016 – 2020**
zodpovednosť za vypracovanie: MŽP SR, kraje, obce
zdroj: http://www.minzp.sk/sekcie/temy-oblasti/odpady-obaly/poh/poh-sr-2016-2020/

Hlavnou úlohou obcí je nakladať už zo vzniknutým KO tak, aby čo najnižšie množstvo celkového odpadu skončilo ako zmesový odpad, t. z. čo najvyššie množstvo odpadu vytriediť, a tým vytvoriť podmienky na jeho recykláciu, zhodnotenie a iné vhodné formy spracovania. Cieľom je vyhnúť sa skládkovaniu a zneškodňovaniu odpadu.

POH SR je dokument, ktorý vypracováva MŽP SR a obsahuje opatrenia zamerané nielen na KO, pričom tento dokument sa ďalej rozpracováva na POH nižšej úrovne – kraja a obcí. Z uvedeného vyplýva, že každá obec je povinná vypracovať vlastné POH, ktorý vychádza z POH vyššej úrovne. Zákonom o odpadoch je upravené, že táto povinnosť platí len pre obce nad 1 000 obyvateľov – t. z. pre všetky kontrolované subjekty.

Kontrola **nie je zameraná** na spracovanie vytriedeného odpadu odvezeného z územia obce zberovou spoločnosťou, ale len na fázu odpadu od jeho vzniku po jeho odvoz z územia obce.

Podľa informácií uvedených v strategických dokumentoch štátu, ale aj analýz iných organizácií pôsobiacich v kontrolovanej oblasti v súčasnosti nie je problém s kapacitami na spracovanie triedených zložiek odpadu (s výnimkou BRO), ale s nízkym množstvom vytriedeného odpadu a jeho kvalitou.

Grafické znázornenie KA z pohľadu zainteresovaných strán tvorí prílohu č. 1.

Pre úplnosť je vhodné uviesť, že v súvislosti s hlavným cieľom odpadového hospodárstva (prevenciou vzniku odpadu) sa v súčasnosti spomínajú aj odvážne dlhodobé ciele v rámci rôznych európskych koncepcií, akými sú hlavne **koncepcia obehového hospodárstva**, či **koncepcia smerovania k nulovému odpadu**. Všetky koncepcie úzko súvisia a ich podstata je postupnými krokmi dosiahnuť, aby sa už vo fáze výroby obalov uvažovalo ekologicky a aby bol vzniknutý obal ďalej použiteľný v hospodárstve („SR smerom k zelenému hospodárstvu“). Ekologickým uvažovaním a prevzatím zodpovednosti už na úrovni výrobcov a producentov odpadu by sa mal dosiahnuť stav, v ktorom väčšina dnešných odpadov vôbec nevzniká a ostatné sa vytriedia a vhodným spôsobom spracujú. Nulový odpad teda neznamená, že odpad vôbec nevzniká, ale že nevzniká zmesový odpad, ktorý končí na skládkach.

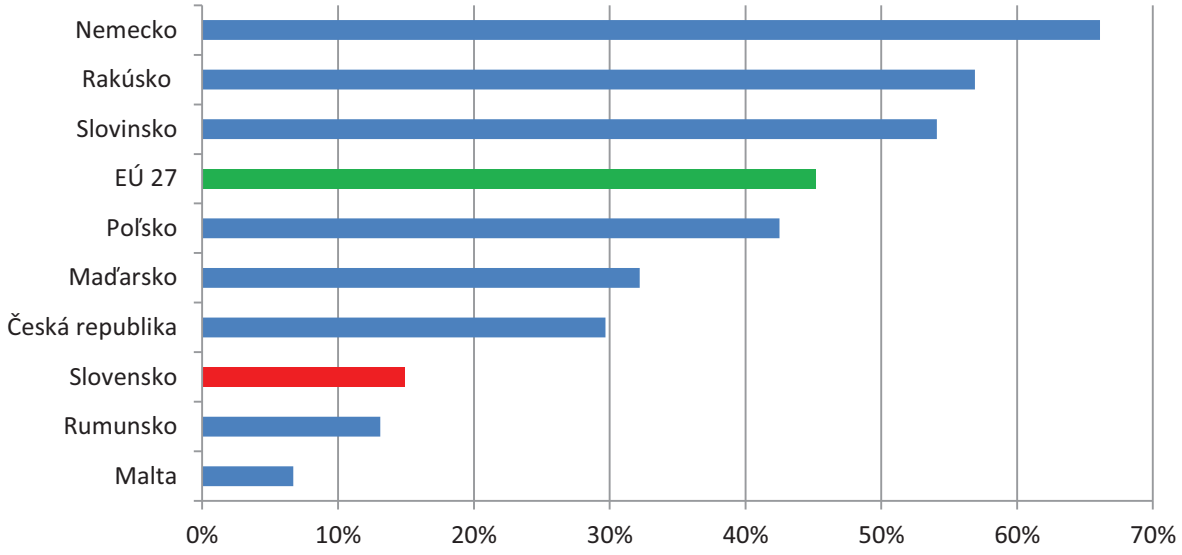
Ako jeden z príkladov dobrej praxe v SR môžeme uviesť obec Palárikovo, ktorá svojim aktívnym prístupom k triedeniu odpadov dosahuje ako jedna z mála obcí v SR podiel triedeného odpadu na celkovom KO nad 50%. Faktom ale ostáva, že nastaviť efektívny a účinný systém triedenia v malej obci je podstatne jednoduchšie ako vo väčších mestách. Aj to je dôvod, prečo je kontrola zameraná na väčšie mestá a prečo boli z kontroly úplne vylúčené obce s počtom obyvateľov pod 1 000. Pár menších obcí, ktoré padli do vzorky, sú zastúpené len kvôli snahe o reprezentatívnosť výberu kontrolovaných subjektov.

Tieto európske koncepcie sú v rámci EÚ nielen pre SR zatiaľ len dlhodobou víziou, preto by bolo v súčasnej dobe zbytočné detailnejšie sa nimi zaoberať a preverovať, či existujú opatrenia štátu na približovanie sa týmto myšlienkam a či sa ich darí plniť.

2.1 Hlavný problém

Kontrola bude vykonaná z dôvodu nízkej úrovne triedenia KO v SR v porovnaní s ostatnými členskými krajinami EÚ a vo vzťahu k plneniu cieľov EÚ v odpadovom hospodárstve, ktoré musí SR splniť do roku 2020. V súčasnosti sa podľa aktuálnych štatistík a tempa rastu javí splnenie týchto cieľov ako nereálne. V sledovaných ukazovateľoch týkajúcich sa kontrolovanej oblasti je SR na jednom z posledných miest v rámci členských krajín.

Graf č. 1: Podiel recyklovaného KO (porovnanie Slovenska s krajinami TOP 3 v triedení odpadov, priemer EÚ, V4 a krajiny EÚ recyklujúce menej ako Slovensko)

Zdroj: Údaje z Eurostat za rok 2015
http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=t2020_rt120&plugin=1

Významnosť témy vyplýva aj z programového vyhlásenia vlády, v ktorom sa vláda v rámci hospodárskej a environmentálnej politiky zaviazala, že bude podporovať prechod na obehové hospodárstvo (predchádzanie vzniku odpadu), a že bude pokračovať v implementácii prijatej odpadovej legislatívy a zapracuje poznatky z jej praktickej aplikácie do legislatívneho procesu. Súčasne sa zohľadnia ciele definované na úrovni EÚ, zamerané na predchádzanie vzniku odpadov a ich presmerovanie zo skládok k ich opätovnému využitiu.

Obrázok č. 2: Hierarchia odpadového hospodárstva vo vzťahu ku kontrole

Zdroj: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:312:0003:0030:sk:PDF, štatistické údaje od ŠU ŠR

Z uvedeného obrázku je zrejmé, že podstatná časť odpadu (cca. 70%) končí na skládkach napriek tomu, že podľa hierarchie by to mala byť posledná možnosť nakladania s odpadom.

Ako už bolo spomenuté v úvode tejto štúdie, hlavným cieľom odpadového hospodárstva v súlade s touto hierarchiou je prijať také opatrenia, ktoré zabránia vzniku odpadu. Z nasledovnej tabuľky vyplýva, že tento cieľ sa plniť nedarí, nakoľko množstvo produkovaného KO neklesá.

Tabuľka č. 1: Vzniknutý odpad celkom (v tonách)

2014	2015	2016
1 830 167,02	1 888 455,62	1 953 478,19

Zdroj: štatistické údaje od ŠU ŠR

Vzniknutý odpad by mal byť pripravený na opätovné použitie (obehové hospodárstvo), prípadne recyklovaný, alebo inak zhodnotený. Cieľom pre rok 2020 je recyklovanie až 50 % KO. Základným predpokladom pre uvedené činnosti je triedenie odpadu.

Je potrebné uviesť, že nie všetok vytriedený odpad je recyklovateľný (hlavne kvôli jeho znečisteniu). SR si preto v POH SR stanovila cieľ **vytriediť až 60 % KO**, aby bolo možné cieľ s určitosťou splniť. V nasledovnej tabuľke je uvedený reálny stav v triedení KO za posledné obdobie.

Tabuľka č. 2: Podiel triedeného odpadu na celkovom odpade (v %)

2014	2015	2016
10,41	11,65	16,79

Zdroj: štatistické údaje od ŠU ŠR

Kontrolou bude preverené aj vykazovanie, ktorého správnosť môže mať vplyv na súčasné výsledky v triedení. Hlavným predpokladom je triedenie všetkých šiestich zložiek, ktoré sú obce zo zákona povinné triediť. V nasledovnej tabuľke je uvedené, koľko percent obcí v SR nevykazuje tieto povinné zložky (zahrnuté sú aj obce pod 1 000 obyvateľov, ktoré nie sú predmetom kontroly).

Tabuľka č. 3: Podiel obcí, ktoré v sledovanom období nevykázali povinne triedené zložky (v %)

	2014	2015	2016
papier	4,33	22,76	10,74
sklo	17,87	18,22	1,73
plasty	16,49	18,22	1,56
kovy	61,07	58,95	33,01
BRO	78,00	78,25	77,10

Zdroj: štatistické údaje od ŠU ŠR

* v sledovanom období predložili ŠÚ SR výkazy všetky obce, t. z., že nejde o obce, ktoré vykonávajú triedený zber, ale nepredložili výkaz

Je teda možné, že zber niektorých povinne triedených komodít nie je zavedený ani v obciach nad 1 000 obyvateľov (hlavne kovy, prípadne BRO, ktorého vykazovanie je problematické). Pri vykazovaní papieru, plastov a skla je otázne, či je vykazovanie správne, nakoľko nie všetky autá odvážajúce triedený odpad z obce sú vybavené váhami a množstvo odvážaného odpadu sa vykazuje odhadom. Vplyv na kvalitu výkazníctva by mohli mať iné zbery v obci, ktoré neprechádzajú výkazníctvom (napr. výkup papiera súkromníkom, školské zbery, atď.)

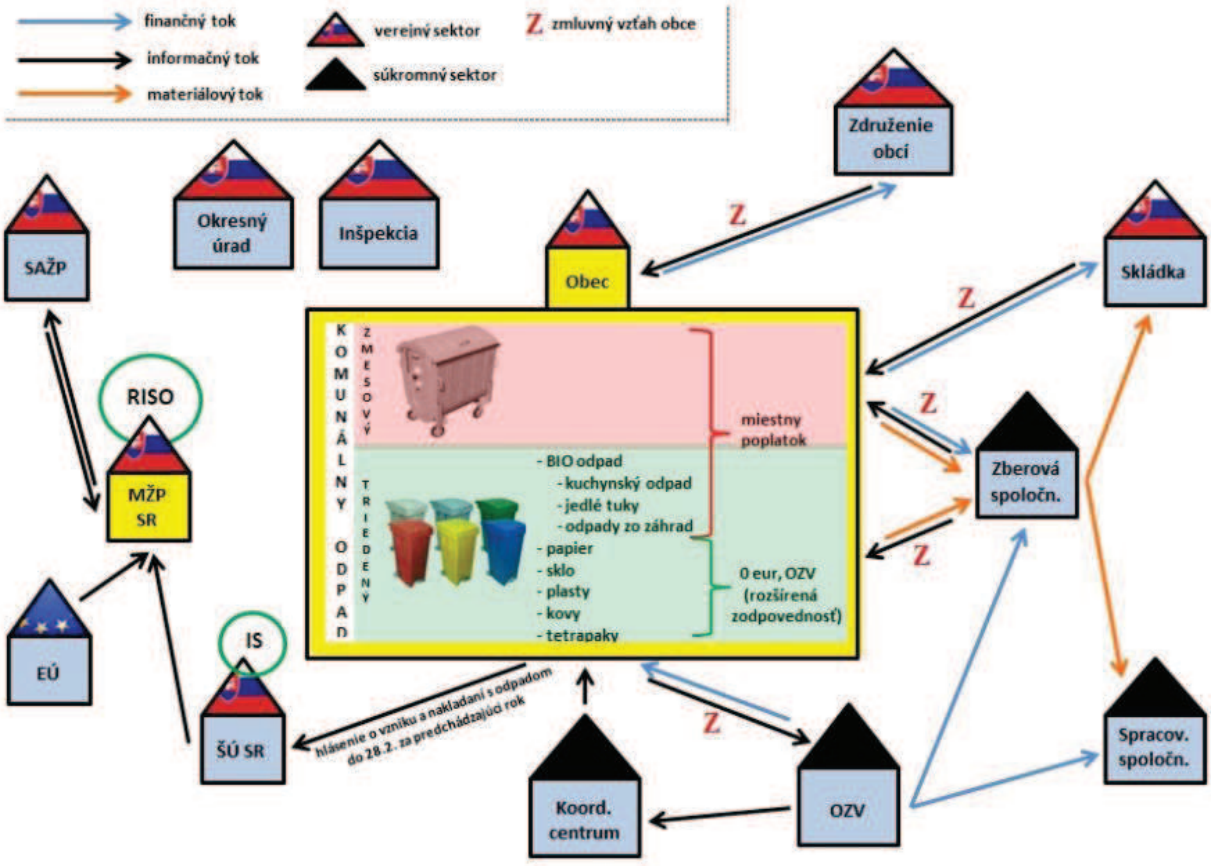
Problematiky výkazníctva sa týka aj téma jednotného informačného systému pre odpadové hospodárstvo. V súčasnosti existuje regionálny informačný systém odpadov (RISO). Tento zastaralý systém sa ale netýka KO, nakoľko údaje o KO sú nahlasované na základe MŽP SR a ŠÚ SR práve ŠÚ SR, ktorý získané údaje spracováva vo svojom vlastnom informačnom systéme.

Tento stav bol podnetom pre víziu nového komplexného informačného systému, ktorého vytvorenie bolo zakotvené v novom zákone o odpadoch. Ten sa však do dnešného dňa z dôvodu zmien v predmete obstarávania a vyhlasovania nových výziev nepodarilo od roku 2015. Začiatkom tohto roku v čase zisťovania aktuálneho stavu na MŽP SR bolo verejné obstarávanie vo fáze vyhodnocovania ponúk, pričom harmonogram realizácie informačného systému bol plánovaný na 36 mesiacov od účinnosti zmluvy s víťazným uchádzačom. Rozsah celého procesu poukazuje na komplexnosť témy odpadového hospodárstva a o snahu informačného systému zachytiť celý životný cyklus odpadu od jeho vzniku až po likvidáciu či spracovanie, čo má podľa vyjadrenia MŽP SR umožniť vedieť odpad jednoznačne kvantifikovať a štatisticky bilancovať. Aj z tohto vyjadrenia je zrejmé, že v súčasnosti tomu tak nie je a poukazuje to na riziká v oblasti vykazovania.

2.2 Subjekty odpadového hospodárstva

V odpadovom hospodárstve pôsobí množstvo subjektov od štátnych organizácií, cez samosprávu a súkromné spoločnosti, až po neziskové organizácie. Na nasledujúcom obrázku sú znázornené subjekty, ktoré sú z pohľadu zamerania kontroly súčasťou systému nakladania s KO a ich vzájomné vzťahy.

Obrázok č. 3: Zjednodušený systém nakladania s KO

Zdroj: vlastný

Pre kontrolu na obciach sú podstatné najmä nasledovné väzby:

- obce nakladajú so zmiešaným KO a s triedeným KO, z čoho vyplýva, že musia mať uzatvorenú zmluvu tak so zberovou spoločnosťou na zmesový odpad, ako aj so zberovou spoločnosťou odvážajúcou jednotlivé druhy triedeného odpadu,
- obce môžu povinnosti s nakladaním s odpadom zabezpečovať
  - samostatne
  - prostredníctvom organizácie (spoločnosti) obce
  - prostredníctvom súkromnej spoločnosti
  - prostredníctvom združenia obcí
  - ... spôsob zabezpečenia môže byť hlavne vo väčších mestách rôzny, v každom prípade však platí, že za nakladanie s odpadmi a za plnenie cieľov stanovených v POH je zodpovedná obec a každá z nich musí disponovať údajmi o nakladaní s odpadmi.

- obec je tiež povinná mať uzatvorenú zmluvu s príslušnou OZV, ktorá obci prepláca náklady spojené s triedeným zberom,
- kontrolným orgánom, ktorý vykonáva štátny dozor nad nakladaním s odpadmi je Inšpekcia, jej kontrolná činnosť však podľa jej plánu kontrolnej činnosti na rok 2016 nie je zameraná na oblasť triedenia KO, t. z., že kontrola povinností obcí v tejto oblasti, prípadne plnenia cieľov neexistuje,
- obce sú povinné do 28.2. zaslať ŠÚ SR požadované údaje podľa výkazu ŽP 6-01 za predchádzajúci rok. Z podkladov od ŠÚ za roky kontrolovaného obdobia môžeme konštatovať, že obce si túto povinnosť plnia, výkazy však naznačujú, že obce nevykazujú všetky povinne triedené druhy odpadu. Tento fakt nie je ďalej zo strany štátu alebo ŠÚ SR preverovaný, prípadne riešený. V roku 2016 nevykazovalo napr. kovy 30 % obcí, BRO až 77 % obcí

ročný výkaz ŽP 6-01 za rok 2016:
http://kispp:80/gui2/main/mainPage.html?documentId=92+3+ICM8+ICMNLSDB12+DokumentSrpz59+26+A1001001A17K28B31652I8054218+A17K28B31652I805421+14+1074&content=true

Kontrolované subjekty:

MŽP SR (v rámci neho aj SAŽP SR ako odborná organizácia MŽP SR)
- ústredný orgán štátnej správy, ktorý je zodpovedný za odpadové hospodárstvo SR
- riadi a kontroluje výkon štátnej správy v odpadovom hospodárstve
- tvorca zákona o odpadoch
- tvorca 2 základných strategických dokumentov v oblasti nakladania s odpadmi
  1) PPVO
  2) POH SR

Obec
- držiteľ KO, ktorý je zodpovedný sa nakladanie s odpadom vzniknutým na území obce
- prejednáva priestupky v odpadovom hospodárstve a ukladá pokuty za priestupky
- je povinná zaviesť triedený zber pre:

a) kuchynský BRO (okrem zariadení spoločného stravovania)
b) jedlé oleje a tuky
c) BRO zo záhrad a parkov, vrátane odpadu z cintorína

usmernenie k triedeniu BRO
klik
metodická príručka k triedeniu BRO:
klik

Ďalšie zákonné povinnosti obce:

- vypracovať POH obce
  usmernenie k jeho vypracovaniu:
  https://www.minzp.sk/files/sekcia-enviromentalneho-hodnotenia-riadenia/odpady-a-obaly/registre-a-zoznamy/usmernenie-k-poh-obce-a-povodcu-odpadu-a-sea.pdf

- upraviť podrobnosti o nakladaní s odpadom na území obce všeobecne záväzným nariadením usmernenie k jeho vypracovaniu: https://www.minzp.sk/files/sekcia-enviromentalneho-hodnotenia-riadenia/odpady-a-obaly/registre-a-zoznamy/metodicka-pomocka-20_12_2012-doc-2.pdf
- správne zaradiť alebo zabezpečiť zaradenie odpadu podľa katalógu odpadov
- zhromažďovať vytriedené zložky a zabezpečiť ich pred znehodnotením alebo odcudzením
- zabezpečiť spracovanie odpadu v zmysle hierarchie odpadového hospodárstva
- odovzdať odpady len osobe oprávnenej nakladať s nimi
- viesť a uchovávať evidenciu o druhoch a množstve odpadu
- ohlasovať údaje z evidencie okresnému úradu (výkaz sa aktuálne zasiela ŠÚ SR na základe zmluvy ŠÚ SR s MŽP SR)
- skladovať odpad najdlhšie jeden rok alebo zhromažďovať ho najdlhšie jeden rok pred jeho zneškodňovaním alebo najdlhšie tri roky pred jeho zhodnotením

Iné subjekty súvisiace s kontrolou:

Inšpekcia
- orgán štátneho dozoru v odpadovom hospodárstve
- jej činnosť nie je zameraná na kontrolovanie triedenia odpadov a napĺňanie cieľov v POH

Okresné úrady v sídle kraja
- tvorca POH na úrovni kraja
- plní viacero ďalších úloh, ktoré priamo nesúvisia so zameraním kontroly

Okresné úrady
- vypracovávajú podklady na vypracovanie POH na úrovni kraja
- posudzujú POH obcí
- vedú evidenciu hlásení o vzniku a nakladaní s odpadmi (netýka sa KO, o ktorom vedie evidenciu ŠÚ SR na základe zmluvy medzi ŠÚ SR a MŽP SR)

Štatistický úrad SR
- na základe zmluvy s MŽP SR spracúva údaje o nakladaní s odpadmi od obcí v samostatnom informačnom systéme (po tejto zmene sú obce povinné zasielať ročné výkazy o nakladaní s odpadmi priamo ŠÚ SR)
- poskytuje spracované štatistické údaje MŽP SR

OZV
- združenia výrobcov obalov, ktoré združujú jednotlivých výrobcov povinných podľa zákona o odpadoch plniť si povinnosti v súlade s týmto zákonom
- sú povinné finančne zabezpečiť celé množstvo vytriedeného KO – t. z., preplácať obciam do výšky svojho trhového podielu náklady na triedenie jednotlivých druhov odpadu spadajúcich pod rozšírenú zodpovednosť výrobcov.

Koordinačné centrum
- právnická osoba nezaložená za účelom zisku
- plní povinnosti pre vyhradené prúdy odpadu – pre každý prúd maximálne jedno koordinačné centrum, pre odpad z obalov a neobalových výrobkov môže byť založené len jedno koordinačné centrum
- zakladateľom centier môžu byť výhradne OZV
- sú okrem iného povinné vytvoriť a prevádzkovať klientskú linku pre obce

2.3 Systém financovania

Nakladanie s KO a DSO by malo byť v obci podľa zákona o odpadoch plne hradené z miestneho poplatku, t. z., že obec by za túto činnosť nemala doplácať z vlastného rozpočtu. Problém v praxi býva vzhľadom

na výšku ročnej výšky miestneho poplatku s jeho vymáhaním, nakoľko vymáhanie takejto nízkej sumy býva pre obce neefektívne. To je dôvod, prečo v praxi obce často na nakladanie s odpadmi doplácajú aj z vlastných rozpočtov.

Rovnako platí, že výnos z miestneho poplatku môže byť použitý výlučne na oblasť nakladania s odpadmi, t. z., že pri prípadnom znížení nákladov by mala obec reagovať znížením miestneho poplatku.

Jednou z najpodstatnejších zmien nového zákona o odpadoch bolo zavedenie inštitútu rozšírenej zodpovednosti výrobcov. Princípom je presun finančnej zodpovednosti za triedenie odpadov vznikajúcich z obalov z obcí na ich výrobcov.

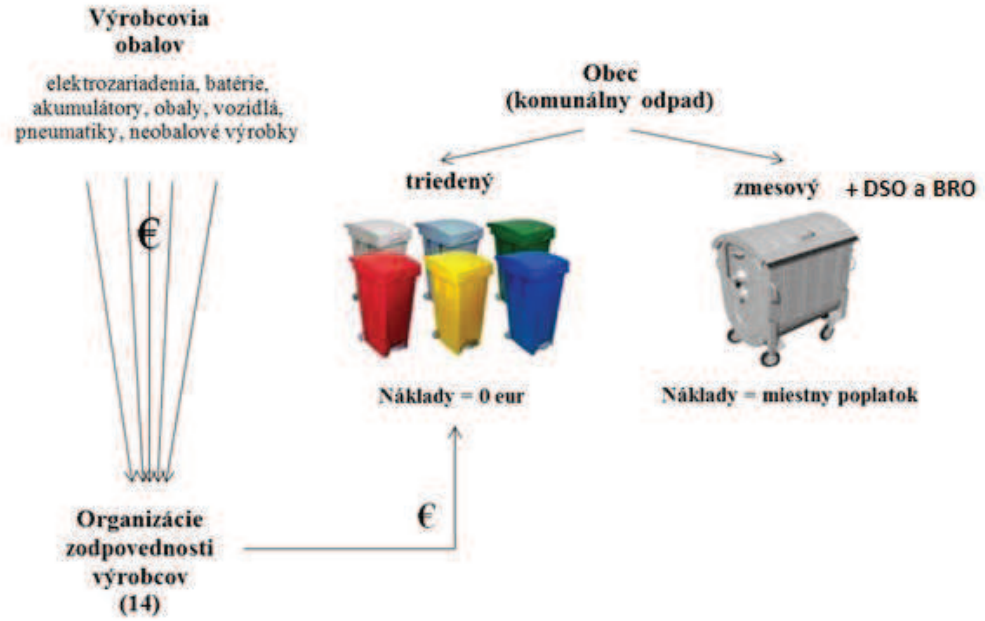
Rozšírená zodpovednosť výrobcu (§ 27)

Výrobca vyhradeného výrobku, na ktorý sa rozšírená zodpovednosť vzťahuje, je povinný odobrať od obce celé množstvo oddelene vyzbieranej zložky KO patriacej do vyhradeného prúdu odpadu, za ktorý zodpovedá.
Výrobca znáša všetky finančné náklady spojené so zberom, prepravou, prípravou na opätovné použitie, zhodnotením, recykláciou, spracovaním a zneškodnením oddelene vyzbieraného odpadu, za ktorý je zodpovedný. Za oprávnené finančné náklady sa nepovažujú výdavky na vybudovanie alebo výstavbu zariadenia na zber odpadov, zneškodňovanie a zhodnocovanie odpadov, ako aj náklady na obstaranie súvisiacej techniky a technológií (okrem zberných nádob na triedený zber).

týka sa: papier, plasty, sklo, kovy
netýka sa: BRO, DSO

Z uvedenej definície vyplýva, že účinnosťou nového zákona obce:
neplatia za triedený odpad papiera, plastov, skla a kovov.
platia len za BRO, DSO a zmesový odpad

Obrázok č. 4: Princíp rozšírenej zodpovednosti

Zdroj: vlastný

Keďže finančná zodpovednosť za podstatnú časť výdavkov na triedený zber prešla na výrobcov, v kontrolovanom období by malo na obciach logicky dochádzať k zníženiu výdavkov a tým aj zníženiu miestneho poplatku. V praxi tomu zatiaľ tak nie je.

Každý výrobca obalov má zo zákona povinnosť ohlásiť okresnému úradu svoju existenciu a množstvo produktov, ktoré v danom roku uviedol na trh. Z týchto informácií sa výrobcovi vypočíta trhový podiel, na základe ktorého sa z celkového množstva vytriedeného odpadu v SR vypočíta výrobcovi zberový podiel, za ktorý je

finančne zodpovedný. Povinnosť zabezpečiť túto povinnosť je pre výrobcu možné individuálne, alebo kolektívne prostredníctvom OZV.

Prevažná väčšina výrobcov využíva druhú možnosť a preto v súčasnosti v SR existuje 12 OZV.

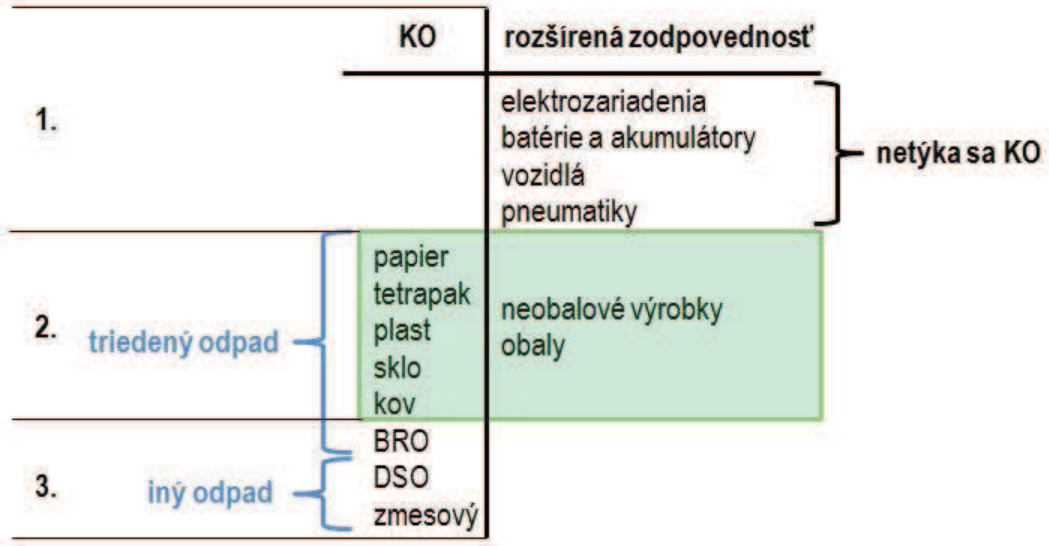
aktuálny zoznam OZV:
http://www.minzp.sk/files/sekcia-enviromentalneho-hodnotenia-riadenia/odpady-a-obaly/registre-a-zoznamy/udelene-autorizacie-ozv-obaly.pdf

Čo sa týka účtovníctva, obec je povinná mať finančne a evidenčne oddelený zber vyhradeného prúdu z KO, pričom je **zakázané** krížové financovanie príslušného vyhradeného prúdu odpad.

Ako už bolo spomenuté, rozšírená zodpovednosť výrobcov je inštitút, ktorý sa netýka len KO, ale celkovo vyprodukovaného odpadu, ktorý výrobcovia uvedú na trh. Na nasledujúcom obrázku je znázornené:

1. ktoré oblasti rozšírenej zodpovednosti výrobcov sa netýkajú KO (teda ani kontroly)
2. ktoré oblasti rozšírenej zodpovednosti výrobcov sa týkajú KO (sú obci preplácané)
3. KO, ktorý nespadá pod rozšírenú zodpovednosť výrobcov (platí zaň obec)

Obrázok č. 5: KO vs. rozšírená zodpovednosť výrobcov

Zdroj: vlastný

Náklady na nakladanie s KO (modrou farbou) sú spojené najmä s prepravou odpadu z územia obce, s umiestnením zmesového odpadu na skládkach, prevádzkovaním zberného dvoru a pod.

Jednou z nákladových položiek obce je aj odstraňovanie **čiernych skládok** na území obce. Podľa súčasnej legislatívy je obec zodpovedná za odstránenie každej čiernej skládky na jej území, ak nebol odhalený jej zakladateľ. Nakoľko v praxi je problematické odhaliť zodpovednú osobu, predstavujú tieto náklady pre obce finančný problém. Cieľom kontroly bude v tejto oblasti zistiť, aký veľký problém predstavujú pre obce čierne skládky, t. z. koľko čiernych skládok ročne vzniká, či je obec schopná odstraňovať ich a bojovať proti ich vzniku, do akej miery táto činnosť zaťažuje rozpočet obce, aký podiel tvoria tieto výdavky na celkových výdavkoch obce na nakladanie s odpadmi, t. z. o koľko % by sa mohol znížiť miestny poplatok, keby zodpovednosť za odstraňovanie čiernych skládok nebola na obciach a pod.

Projekty z fondov EÚ

Kontrolovaná oblasť je oblasťou, do ktorej boli za posledné obdobie investované značné finančné prostriedky tak z PO 2007 – 2013, ako aj z PO 2014 – 2020. Realizácia projektu z EÚ fondov nebola kritériom pre výber vzorky kontrolovaných subjektov, preto bude táto oblasť preverená len okrajovo z hľadiska splnenia účelu projektu a dopadu na triedenie odpadu (ak to bude z hľadiska vyhodnotiteľnosti možné). Do vzorky náhodne spadlo 18 projektov realizovaných na 16 kontrolovaných subjektoch. (v prípade nového PO zatiaľ len schválených).

V rámci spolupráce s analytickým odborom bola spracovaná analýza projektov financovaných z EÚ fondov, ktoré boli realizované (PO 2007 – 2013), resp. schválené (PO 2014 – 2020) v období, ktoré súvisí s kontrolovaným obdobím.

analýza analytického odboru:
http://kispp:80/gui2/main/mainPage.html?documentId=92+3+ICM8+ICMNLSDB12+DokumentSrpz59+26+A1001001A17K23A73604H7448018+A17K23A73604H744801+14+1074&content=true

Údaje boli očistené o projekty zamerané na oblasť, ktorá priamo nesúvisela s predmetom kontroly.

V PO 2007 – 2013 bolo v samospráve v rámci prioritnej osi Odpadové hospodárstvo realizovaných 45 projektov, ktorých realizácia zasahovala do kontrolovaného obdobia. Špecifickým cieľom bolo dobudovanie infraštruktúry odpadového hospodárstva SR v zmysle právnych predpisov EÚ a SR, znižovanie a eliminácia negatívnych vplyvov environmentálnych záťaží a skládok odpadov na zdravie ľudí a ekosystémy.

Celková suma realizovaných projektov vrátane projektov zameraných na zhodnocovanie odpadov bola **57 166 490,26 eur.**

V PO 2014 – 2020 bolo k 25. 7. 2017 v rámci prioritnej osi Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry na projekty týkajúce sa kontrolovanej oblasti schválených **100 000 000,00 eur** pre 217 miest a obcí, prípadne iných organizácií a spoločností, ktoré pre mestá a obce vykonávajú nakladanie s odpadmi. Špecifickým cieľom projektov je zvýšenie miery zhodnocovania odpadov so zameraním na ich prípravu na opätovné použitie a recykláciu a podpora predchádzania vzniku odpadov (najmä zberné dvory, kompostárne a dobudovanie systému nakladania s odpadmi).

Do uvedenej sumy boli zahrnuté len finančné prostriedky týkajúce sa priamo predmetu kontroly, konkrétne na:

- triedený zber KO a mechanicko-biologickú úpravu KO (55 mil. eur)
- triedený zber KO, zhodnocovanie biologicky rozložiteľného odpadu a mechanicko-biologickú úpravu KO (40 mil. eur)
- podporu predchádzania vzniku BRO (5 mil. eur)

Z upraveného podkladu od analytického odboru boli vybrané len projekty, ktoré sa priamo týkajú kontrolovanej oblasti a prijímateľom finančných prostriedkov bol niektorý z kontrolovaných subjektov. Prehľad týchto projektov tvorí prílohu č. 2.

Tie kontrolné skupiny, ktorých kontrolovaný subjekt sa nachádza v tabuľke v prílohe č. 2 preverí, či:

- v prípade PO 2007 – 2013 je možné z hľadiska nastavenia projektu vyhodnotiť jeho účelnosť, resp. účinnosť, t. z. či projekt splnil svoj účel, či boli splnené ciele projektu, či tento projekt mal vplyv na zvýšenie podielu triedeného odpadu na celkovom odpade a pod.
- v prípade PO 2014 – 2020 je možné aspoň čiastočne vyhodnotiť uvedené skutočnosti z časového hľadiska, t. z. v akej fáze sa projekt nachádza, či bola ukončená jeho realizácia a pod.

2.4 Zameranie kontroly na kontrolovaných subjektoch

Výkonnostná kontrola s prvkami súladu je zameraná na **efektívnosť** a **účinnosť** systému triedenia KO v obciach a na **účinnosť** nového zákona a opatrení prijatých MŽP SR v rámci dvoch strategických dokumentov – PPVO a POH SR. Kontrola má dať odpoveď na otázky, prečo je úroveň triedenie KO nízka.

Hospodárnosť z pohľadu kontroly nie je podstatná, pretože účelom kontroly je zvýšiť podiel triedeného zberu, nie znížiť náklady je triedený zber, Súvisí to aj so spomínaným faktom, že finančná zodpovednosť za triedený zber prešla z obcí na výrobcov (s výnimkou BRO a DSO).

Obce by teda mali mať rovnaké podmienky pre triedenie a záleží len na efektívnosti a účinnosti nastaveného systému, akú úroveň triedenia dosiahnu.

Zaujímavý pre kontrolu bude aj pohľad na možnosť znižovania miestneho poplatku, tá však môže byť dosiahnutá práve cez znižovanie efektívnosti a účinnosti systému triedenia a tým zvyšovania podielu triedeného odpadu, za ktorý obec neplatí.

Efektívnosť bude posudzovaná len vo vzťahu k obciam

Kontrola by mala dať odpoveď na otázky, ako je nastavený systém triedenia v obci, aké kroky obec podniká a aké úsilie vyvíja pre zvyšovanie podielu triedeného odpadu na celkovom odpade, či problematiku triedenia odpadov vníma len ako zákonnú povinnosť, alebo ako reálny problém z pohľadu dosahovania cieľov POH, z pohľadu financií (za odpad platia občania, poplatok za skládkovanie zmesového odpadu sa bude v blízkej budúcnosti zvyšovať), ale aj z pohľadu životného prostredia, zneškodňovanie zmesového odpadu = ekologický problém.

Kontrola bude zameraná najmä na nasledovné oblasti :

- medziročný nárast podielu triedeného odpadu na celkovom odpade
- štandard zberu (objem dostupných zberných nádob na triedený odpad na občana pri zohľadnení frekvencie odvozu odpadu z obci)
- rozmiestnenie nádob (tzv. donášková vzdialenosť – komfortnosť zavedeného systému pre občanov, vzdialenosť zberných nádob od bydliska občana)
- motivovanie občanov (akákoľvek snaha obce motivovať občana triediť odpad – napr. množstvový zber = „plať len za to, čo vyhodíš“)
- informačná kampaň (všetky podujatia organizované obcou smerujúce k zvýšeniu povedomia občanov o potrebe triedeného zberu, o tom ako správne triediť, šírenie osvety, atď.)
- aktivity obce (všetky podujatia organizované obcou smerujúce k zvýšeniu množstva triedeného zberu, rôzne súťaže, akcie, školské zbery, atď.)

Účinnosť bude posudzovaná vo vzťahu k obciam aj MŽP SR

obce

- dosahovanie cieľov EÚ a POH obce (prípadne programový rozpočet)
- správnosť výkazníctva obcí voči MŽP SR, ale aj SR voči EÚ
- zníženie miestneho poplatku ako základného motivačného faktora pre občanov
- podiel občanov zapojených do triedeného zberu
- spokojnosť občanov so zavedeným systémom triedenia
- spokojnosť obce s opatreniami štátu a s aplikáciou zákona v praxi

MŽP SR:

- účinnosť zmien v novom zákone, ktorý nadobudol účinnosť v kontrolovanom období
  do 2015 – starý zákon o odpadoch
  od 2016 – nový zákon o odpadoch
- účinnosť opatrení prijatých v dokumentoch PPVO a POH SR
  PPVO – dokument na roky 2014 – 2018 (hodnotenie splnenia cieľov na konci programu)

POH SR – dokument na roky 2016 – 2020 (hodnotenie splnenia cieľov v polovici programu)

- kontrola plnenia cieľov zameraných na KO zo strany štátu

Detailnejší návrh otázok pre vyhodnotenie efektívnosti a účinnosti je rozpracovaný v časti 4. tejto predbežnej štúdie: Otázky kontroly.

Predpokladaná pridaná hodnota kontroly

obce

Výsledkom kontroly by malo byť prijatie takých opatrení zo strany obce, ktoré budú viesť k zlepšeniu súčasného systému triedenia odpadov, a to hlavne:

- identifikáciou potrieb občanov (o *koľko percent by sa mohol zvýšiť podiel triedeného odpadu, ak by začalo triediť viac občanov, resp. ak by začali triediť viac)*
- správnosťou výkazníctva (*koľko percent by sa mohol zvýšiť podiel triedeného odpadu, ak by výkazníctvo bolo správne, pravdivé a úplné)*
- vhodnejším nastavením systému triedenia odpadov (hlavne počet nádob, ich rozmiestnenie,..)

Zefektívnenie zavedených systémov triedenia by malo viesť k zvýšeniu podielu triedeného odpadu a tým aj k:

- priblíženiu sa k naplneniu cieľov EÚ
- vytvoreniu predpokladu k vyššej miere zhodnocovania (odpad ako zdroj pre ďalšie využitie)
- zníženiu množstva odpadu na skládkach (ekologický problém – choroby občanov žijúcich v okolí skládok, globálne otepľovanie, znečistenie podzemných aj povrchových vôd, zaberanie pôdy a devastovanie územia,...)
- finančnej úspore:
  1) odpad ako zdroj pre priemysel
  2) zníženie nákladov obcí – miestneho poplatku (*o koľko eur sa môže znížiť miestny poplatok každým percentom zvýšenia podielu triedeného odpadu)*

MŽP SR

Kontrola by mala poukázať na:

- nereálnosť dosiahnutia cieľov v roku 2020 pri súčasnom systéme
- nedostatky zmien nového zákona v praxi
- neúčinnosť opatrení a cieľov prijatých v rámci dvoch strategických dokumentov štátu
- nedostatočnú kontrolu plnenie cieľov pre KO zo strany štátu
- nedostatky v oblasti výkazníctva vo vzťahu obec – MŽP SR, ale aj SR - EÚ

Z pohľadu kontrolných štandardov ISSAI by mala pridaná hodnota kontroly spočívať najmä v poukázaní na:

- zmapovanie súčasného stavu
- hľadanie problémov v aplikácii štátnej politiky do praxe
- hľadanie možných odporúčaní pre lepšie fungovanie (od občanov, od obcí)

2.5 Príslušná legislatíva

Základným legislatívnym rámcom pre kontrolovanú oblasť je zákon o odpadoch. V kontrolovanom období došlo k zmene zákona, keď starý zákon č. 223/2001 Z. z. nahradil zákon č. 79/2015 z. z o odpadoch.

- Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (od 1.1.2016) https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/79/20170501

- Zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (do 31.12. 2015) https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2001/223/20160101

Zákon o odpadoch vychádza z požiadaviek EÚ definovaných v základnom európskom právnom predpise, ktorého hlavné princípy a ciele boli pretransformované do vyššie uvedených zákonov.

- Smernica Európskeho parlamentu a rady 2008/98/ES o odpade a zrušení určitých smerníc http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:312:0003:0030:sk:PDF

Ďalšími súvisiacimi predpismi pre kontrolovanú oblasť sú najmä:

- Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 365/2015 Z. z, ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov (KO – skupina 20) https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/prilohy/SK/ZZ/2015/365/20160101_4530522-2.pdf
- Vyhláška č. 371/2015, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/371/20170101
- Vyhláška č. 373/2015 o rozšírenej zodpovednosti výrobcov vyhradených výrobkov a o nakladaní s vyhradenými prúdmi odpadov https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/373/20170201
- Usmernenie Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky k vypracovaniu POH obce https://www.minzp.sk/files/sekcia-enviromentalneho-hodnotenia-riadenia/odpady-a-obaly/registre-a-zoznamy/usmernenie-k-poh-obce-a-povodcu-odpadu-a-sea.pdf
- Usmernenie Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky k problematike rozšírenej zodpovednosti výrobcov neobalových výrobkov https://www.minzp.sk/files/sekcia-enviromentalneho-hodnotenia-riadenia/odpady-a-obaly/registre-a-zoznamy/usmernenie-k-neobalovym-vyrobkom.pdf
- Metodická pomôcka Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky pre vypracovanie všeobecne záväzných nariadení obcí https://www.minzp.sk/files/sekcia-enviromentalneho-hodnotenia-riadenia/odpady-a-obaly/registre-a-zoznamy/metodicka-pomocka-20_12_2012-doc-2.pdf
- Odporúčanie Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky k uzatváraniu zmlúv medzi obcou a podnikateľským subjektom https://www.minzp.sk/files/sekcia-enviromentalneho-hodnotenia-riadenia/odpady-a-obaly/registre-a-zoznamy/odporucanie-obce-81ods13.pdf
- Metodická príručka Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky k triedenému zberu biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu https://www.minzp.sk/files/sekcia-enviromentalneho-hodnotenia-riadenia/odpady-a-obaly/registre-a-zoznamy/usmernenie-obce.pdf
- Rozhodnutie komisie 2011/753/EÚ, ktorým sa ustanovujú pravidlá a metódy výpočtu na overenie plnenia cieľov stanovených v článku 11(2) rámcovej smernice o odpade http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011D0753&qid=1474824419909&from=EN
- Usmernenie k miestnemu poplatku za drobný stavebný odpad https://www.minzp.sk/files/sekcia-enviromentalneho-hodnotenia-riadenia/odpady-a-obaly/registre-a-zoznamy/usmernenie-dso.pdf

3 Prístup ku kontrole

Faktom, ktorý vychádza z analýzy aktuálnych údajov poskytnutých ŠÚ SR je, že podiel triedeného odpadu na celkovom odpade a ani jeho miera rastu v kontrolovanom období nie je z hľadiska záväzných cieľov stanovených na rok 2020 postačujúci.

Z uvedeného dôvodu bude pre kontrolu zvolený **prístup orientovaný na problém** (prípadne kombinácia s prístupom zameraným na systém), nakoľko cieľom kontroly je určiť hlavné príčiny, ktoré bránia zlepšovaniu nepostačujúceho stavu v triedení odpadu. Vo fáze prípravy boli identifikované hlavné problémy súčasného stavu, ktoré budú kontrolou analyzované. Predbežné zistenia sú uvedené v bode 9 tejto predbežnej štúdie.

Okrem hľadania riešení identifikovaných problémov bude kontrola zameraná aj na identifikovanie nových problémov, ktoré bránia samosprávam a občanom vo vyššom triedení odpadu.

4 Otázky kontroly

Základný problém kontroly a návrh logickej línie oblastí kontroly a kontrolných otázok sú uvedené v prílohe č. 3 predbežnej štúdie: Issue analýza

5 Stanovenie kontrolórskych dôkazov

Pri kontrole budú použité nasledovné typy dôkazov:

a) doklady
b) analýzy údajov (získaných, aj dostupných štatistických)
c) vyjadrenia kontrolovaných subjektov
d) fyzické pozorovanie (v prípade potreby) .

a) v rámci dokladovej kontroly sa preskúmajú:

MŽP SR:

dva strategické dokumenty pre oblasť odpadového hospodárstva (PPVO a POH SR) a doklady preukazujúce ne/plnenie opatrení a cieľov stanovené v týchto dokumentoch vo vzťahu ku KO.

obce:

POH obcí a ich programové rozpočty, v ktorých sú definované základné ciele a merateľné ukazovatele na ich dosiahnutie. Preverené budú aj VZN obcí ako základný rámec povinností občanov obce, v ktorom je obec povinná ustanoviť všetky potrebné informácie pre občanov o nakladaní s odpadom na území obce.

Základným zdrojom údajov o odpadoch za kontrolované obdobie budú výkazy (ŽP 6-01) predkladané do konca februára nasledujúceho roku ŠÚ SR a všetky interné doklady preukazujúce údaje uvádzané v spomínaných výkazoch.

b) analytické dôkazy budú prameniť predovšetkým zo spracovania získaných údajov z uvedených dokladov, prípadne z iných dostupných štatistických údajov. Zvolenie konkrétnej metódy bude závisieť od charakteru získaných údajov.

c) kontrola sa bude tiež opierať o výpovede z rozhovorov so štatutárnym orgánom a so zodpovednými zamestnancami obcí (resp. MŽP SR), pričom pravdivosť získaných informácií bude, ak to bude možné, overená ďalšími metódami.

d) v prípade potreby bude využité aj fyzické pozorovanie, t. z. overenie si údajov v teréne (napr. rozmiestnenie zberných nádob, zberné dvory, prípadne overenie získaných informácií predošlými metódami).

Tieto dôkazy boli navrhnuté na základe posúdenia ich vhodnosti z hľadiska zodpovedania na kľúčové otázky danej kontroly výkonnosti (uvedené v ISSUE analýze). Spoľahlivosť dôkazov sa bude odvíjať od ich zdroja. Keďže vo väčšine prípadov ide o dôkazy získané priamo z kontrolovaného subjektu, môžeme dané doklady považovať za dostatočne spoľahlivé.

6 Metódy zberu a hodnotenia údajov

Vzhľadom na charakter predpokladaných zdrojov dôkazov budú využité najmä nasledovné metódy zberu údajov:

a) preskúmanie dokladov a dokumentov,
b) prieskum vo forme rozhovorov
c) priame pozorovanie
d) dotazník

a) metóda preskúmania dokladov a dokumentov bola zvolená ako východisková metóda pre zber údajov a bude využívaná v etape výkonu kontroly. V rámci tejto metódy sa kontrolná skupina zameria hlavne na preverenie ročných výkazov o komunálnom odpade (ŽP 6-01) a kvalitu údajov v porovnaní s ostatnými dokladmi preukazujúcimi ich pravdivosť. Preverený bude aj strategický dokument POH a iné súvisiace doklady a finančné výkazy.

b) cieľom rozhovorov bude vo fáze výkonu kontroly na kontrolovanom subjekte na základe stretnutia so zodpovednými zástupcami získať požadované informácie a nakoľko ide o výkonnostnú kontrolu, presvedčiť subjekt o významnosti kontroly a potrebe prijať opatrenia na zlepšenie. Dôležitou súčasťou rozhovorov bude získanie informácií o hlavných problémoch obce so zvyšovaním podielu triedeného odpadu, o prekážkach zo strany štátu, o možnostiach zlepšenia a podpory, atď.

c) priame pozorovanie bude využité len v prípade potreby po uvážení kontrolórov vo vzťahu k overeniu si získaných informácií priamo v teréne

d) jednou z hlavných úloh pri zabezpečovaní kompetencií samospráv je spokojný občan, t. z. spokojnosť s úrovňou a kvalitou zabezpečovania nakladania s odpadmi obcou. Zabezpečenie činnosti nemôže byť zo strany obce účinné, pokiaľ sú občania nespokojní.
Názor občanov o ich spokojnosti so zavedeným systémom triedenia a o nakladaní s odpadom v obci bude získavaný pomocou dotazníkov distribuovaných medzi štrukturovanú skupinu občanov s cieľom zabezpečiť názor reprezentatívnej vzorky občanov.

Dôkazy získané uvedeným spôsobom budú následne hodnotené vhodnými metódami v závislosti od typu a štruktúry získaných údajov.

Cieľom kontroly je zhodnotiť efektívnosť a účinnosť triedenia KO, a preto budú kontrolou zvolené kritériá a ukazovatele, na základe ktorých budeme schopní vyhodnotiť efektívnosť a účinnosť nielen na úrovni SR, ale aj za každú obec samostatne. Nakoľko z predbežných zistení kontroly získaných počas prípravy KA je zrejmé, že hlavný ukazovateľ stanovený EÚ je pre podmienky našej krajiny nastavený nereálne, bude využívaná najmä metóda komparatívnej analýzy (benchmarkingu), t. z. porovnávanie systémov triedenia v obciach a hľadanie dobrej praxe uplatniteľnej aj v iných obciach.

Každá obec by sa mala na konci kontroly dozvedieť, v ktorých oblastiach kontroly zaostáva a čo je potrebné zlepšiť pre priblíženie sa k dosiahnutiu cieľov v roku 2020.

7 Kritériá kontroly

Kritériá kontroly sú meradlom pre vyhodnotenie predmetu kontroly, poskytujú základ pre hodnotenie kontrolou získaných dôkazov a vyvodenie kontrolných záverov. Môžu byť kvantitatívne a kvalitatívne a mali by definovať, voči čomu bude subjekt hodnotený. Je preto veľmi dôležité hneď na začiatku kontroly oboznámiť s nimi kontrolovaný subjekt za účelom ich akceptovateľnosti zo strany subjektu a ľahšej komunikácie pri príjmaní opatrení na odstránenie kontrolou zistených nedostatkov. Nakoľko pri kontrolách výkonnosti nie je vždy jednoduché určiť jednoznačné kritériá, je možné ich upravovať, prípadne dopĺňať počas kontroly.

Pre túto KA boli predbežne stanovené nasledovné kritériá.

Efektívnosť

Efektívnosť zavedeného systému nakladania s odpadom v obci bude vyhodnotená vo vzťahu k nasledovným kritériám:

- priemer zistený kontrolou za jednotlivé obce (prípadne v rámci jednotlivých veľkostných kategórií obcí), najmä v oblastiach:
  - štandardu zberu (množstva zberných nádob a frekvencie ich odvozu)
  - medziročného nárastu podielu triedeného odpadu
  - donáškovej vzdialenosti zberných nádob
  - frekvencie informačnej kampane a iných aktivít
  - motivovania občanov
- časové kritérium – porovnanie rokov kontrolovaného obdobia (porovnanie nárastu podielu triedeného odpadu pri zohľadnení výdavkov na triedený zber za kontrolované obdobie, porovnanie iných, vyššie uvedených sledovaných ukazovateľov vplývajúcich na efektívnosť)
- kritérium tzv. nositeľa dobrej praxe

Účinnosť

Účinnosť zavedeného systému nakladania s odpadom v obci bude vyhodnotená vo vzťahu k plneniu cieľov stanovených v POH obce a vo vzťahu k spokojnosti občanov so zavedeným systémom na základe výsledkov dotazníkového prieskumu.

- stupeň dosahovania cieľov EÚ - 50 % recyklovania triedeného odpadu
- stupeň dosahovania cieľov obce definovaných v POH obce
- podiel občanov zapojených do triedeného zberu
- miera spokojnosti občanov so zavedeným systémom triedeného zberu

Súlad

Kritériami pre súlad v obciach budú hlavne vybrané ustanovenie zákona o odpadoch, usmernenia MŽP SR pre triedenie jednotlivých zložiek odpadu, programové dokumenty obcí (POH obce, programový rozpočet,...).

Dôkazy získané na MŽP SR budú hodnotené hlavne z pohľadu súladu vo vzťahu k plneniu opatrení a cieľov definovaných v strategických dokumentoch. Z hľadiska výkonnosti bude posudzované plnenie opatrení a cieľov vo vzťahu k reálne dosiahnutým výsledkom, rovnako ako vplyv zmien nového zákona o odpadoch na úroveň triedenia KO v kontrolovanom období.

Iné

- môžu byť v súlade s kontrolnými štandardami ISSAI 300 doplnené počas výkonu KA na základe získaných údajov.

8 Vyhodnotenie odborných zručností a vedomostí potrebných pre výkon KA

Oblasť nakladania s odpadmi a zameranie kontroly si z hľadiska náročnosti problematiky nevyžadujú špeciálne odborné zručnosti kontrolórov. Potrebné informácie a vedomosti o preverovanej téme získa každý kontrolór v priebehu prípravy kontroly prostredníctvom tejto predbežnej štúdie, prípadne legislatívy uvedenej v bode 2.5.

Nakoľko kontrola obsahuje hlavne výkonnostné prvky, kontrolóri do tejto KA by mali byť vybraní s ohľadom na ich predpoklady, zručnosti a skúsenosti vo výkonnostnej kontrole.

9 Pravdepodobné zistenia

V etape prípravy predbežnej štúdie ku KA bolo na základe analýzy štatistických údajov, štúdia súvisiacich dokumentov a stretnutí so zúčastnenými stranami pôsobiacimi v odpadovom hospodárstve definovaných niekoľko rizikových oblastí, v ktorých sa predpokladá výskyt kontrolných zistení.

Plnenie základných cieľov

- podiel triedeného odpadu na celkovom KO sa nezvyšuje požadovaným tempom
- produkcia odpadu v SR neklesá (prevencia vzniku odpadu je nedostatočná, opatrenia sú neúčinné)
- ciele MŽP SR v POH SR a v PPVO sú všeobecné, nevyhodnotiteľné, opatrenia na ich dosiahnutie sa neplnia

Výkazníctvo

- neexistuje komplexný informačný systém o odpadoch počas jeho celého životného cyklu – proces verejného obstarávania nového IS v súčasnosti je problematický a zdĺhavý
- výkazníctvo v obciach nie je presné (autá bez váh, iný zber neprechádzajúci cez evidenciu obce)
- problém s BRO – výkazníctvo, metodika výpočtu, ďalšie spracovanie
- obce nevykazujú povinne triedené zložky triedeného odpadu

Financie

- obce doplácajú na nakladanie s odpadom aj zo svojho rozpočtu (nezvyšujú miestny poplatok)
- OZV nepreplácajú náklady obce spojené s triedených zberom v plnej výške a včas

Systém zberu

- obce nemajú dostatok zberných nádob aj napriek tomu, že náklady hradí OZV – zle nastavený systém

Manažment obce

- obce nesledujú plnenie cieľov a merateľných ukazovateľov
- obce nezisťujú spokojnosť občanov s triedených zberom a ich potreby a neprispôsobujú im systém
- v súčasnosti stále nie sú schválené POH na roky 2016 – 2020 na úrovni krajov, t. z. ani POH obcí

Kontrola

- neexistuje kontrola štátu v oblasti triedenia odpadov, napr. triedenie povinných zložiek odpadu, dodržiavanie štandardu zberu, plnenie cieľov obcí v POH,...). Inšpekcia v roku 2016 túto oblasť nekontrolovala

10 Oznamovanie a publikovanie výsledkov kontroly

Výsledky kontrol budú spracované do protokolov, resp. záznamov o výsledku kontroly jednotlivo za každý kontrolovaný subjekt. Vedúci kontrolných skupín zabezpečia, aby sa kontrolou zistené nedostatky prostredníctvom listu predsedu NKÚ SR zaslali príslušnému obecnému, resp. mestskému zastupiteľstvu.

Vedúci KA vypracuje záverečnú správu, ktorú po pripomienkovom konaní pripraví na zaslanie Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie a Výboru NR SR pre verejnú správu a regionálny rozvoj listom predsedu NKÚ SR a zverejní ju na webovom sídle NKÚ SR. Podľa charakteru zistení môže byť záverečná správa zaslaná aj ďalším orgánom a inštitúciám.

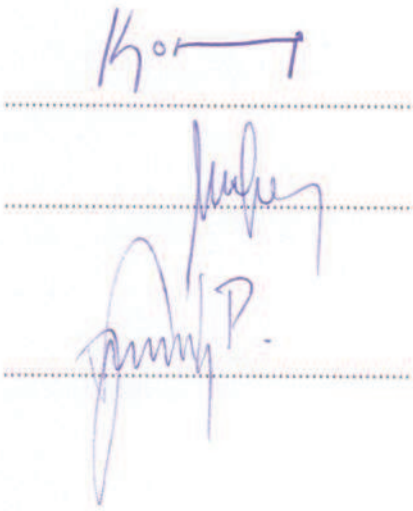
O prípadnej inej forme prezentovania výsledkov KA vo vzťahu k spoločnosti, resp. k médiám, sa bude uvažovať v etape realizácie KA v závislosti od charakteru kontrolných zistení.

V Banskej Bystrici 30. 11. 2017

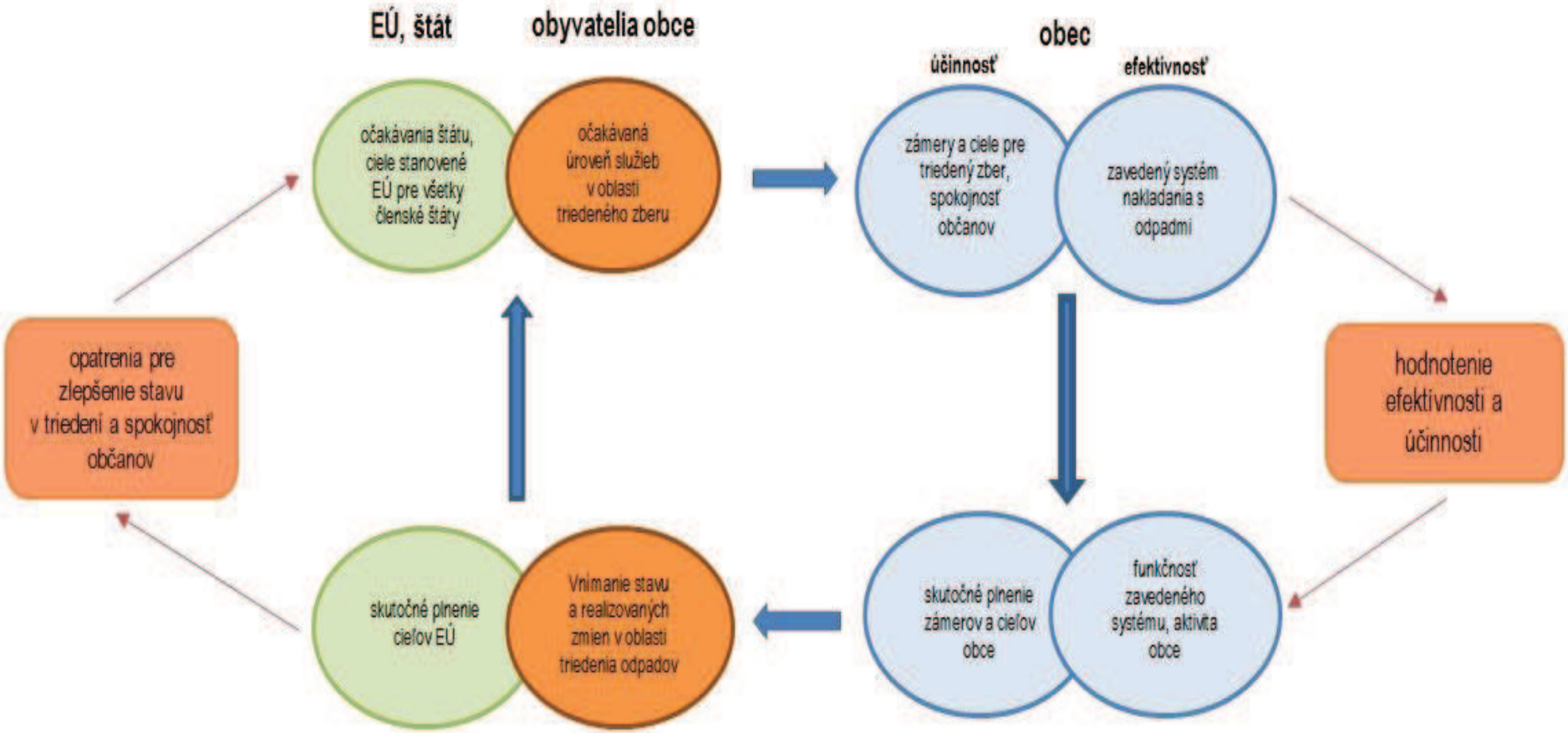
Vypracovali: Ing. Marián Koreň
kontrolór

Ing. Mária Cimbalistová
kontrolór

Schválil: Ing. Peter Kapuscinský
riaditeľ expozitúry Banská Bystrica

Príloha č. 1: Grafické znázornenie KA

Príloha č. 2: Čerpanie EÚ fondov

PO 2007 - 2013

Kraj	Kontrolovaný subjekt	Ukončenie projektu	Doba financovania	Suma v EUR	Skrátený predmet
TT	Skalica	05/2015	2011 - 2012, 2014 - 2015	1 618 073,84	Systém triedeného zberu a kompostáreň
NR	Nitra	05/2015	2013 - 2016	965 460,00	Dobudovanie systému triedenia
BB	Fiľakovo	12/2015	2014 - 2016	1 078 320,05	Zberný dvor
PO	Mestský podnik Stropkov	03/2015	2010 - 2015	625 329,29	Dobudovanie systému triedenia

PO 2014 – 2020

Kraj	Kontrolovaný subjekt	Dátum schválenia	Oblasť zamerania *	Schválená suma (EÚ, ŠR, VZ)	Názov projektu
TT	Sereď	10.11.2016	1	388 319,64	Rozšírenie triedeného zberu
	Šamorín	žiadosť	3	199 800,00	Obstaranie kompostérov
TN	Horné Srnie	10.11.2016	1	394 328,11	Intenzifikácia triedeného zberu KO
		žiadosť	3	104 340,00	Obstaranie kompostérov
	Nováky	10.11.2016	1	542 081,28	Triedený zber a zhodnotenie BRO
	Púchov	10.11.2016	1	1 361 615,23	Intenzifikácia triedeného zberu združenia obcí Púchovskej Doliny
		žiadosť	3	198 489,60	Podpora kompostovania
	Prievidza	10.2.2017	2	2 452 802,40	Zhodnocovanie BRO
NR	Topoľčany	10.2.2017	2	1 294 929,55	Rozšírenie a intenzifikácia prevádzky kompostárne
ZA	Liptovský Mikuláš	10.11.2016	1	755 683,20	Zber BRO pre kompostáreň
	Varín	10.11.2016	1	504 031,89	Zberný dvor
	Kysucké Nové Mesto	25.10.2016	2	2 232 339,43	Zhodnocovanie BRO
	Ružomberok	25.10.2016	2	2 064 379,20	Zhodnocovanie BRO
BB	Banská Štiavnica	10.2.2017	2	1 940 474,29	Zhodnocovanie BRO
	Veľký Krtíš	žiadosť	3	91 913,40	Zhodnocovanie BRO
PO	Stropkov	25.10.2016	2	902 203,05	Zhodnocovanie BRO
	Poprad	10.11.2016	1	772 388,00	Rozšírenie triedeného zberu BRO
KE	Družstevná pri Hornáde	žiadosť	3	100 476,75	Podpora recyklácie BRO

* 1) triedený zber KO a mechanicko-biologickú úpravu KO
2) triedený zber KO, zhodnocovanie biologicky rozložiteľného odpadu a mechanicko-biologickú úpravu KO
3) podpora predchádzania vzniku BRO

Príloha č. 3: Issue analýza (Analýza problému)

obce MŽP SR

Hlavný problém
Nízka úroveň triedenia KO na Slovensku

Kľúčová otázka č. 1 (otázka 2.úrovne)	Podotázky (otázky 3.úrovne)	Podotázky (otázky 4.úrovne)	Kritériá	Požadované dôkazy	Zdroje dôkazov	Metódy zberu údajov
EFEKTÍVNOSŤ						
1. Je zavedený systém triedenia KO efektívny?	1.1 Venujú obce dostatočnú pozornosť triedeniu odpadu?	1.1.1 Je v obci zabezpečený zber všetkých povinne triedených zložiek?	5 povinných komodít (papier, plasty, sklo, kovy, BRO)	údaje z ročného výkazu	výkaz ŽP 6-01	štúdium dokladov
		1.1.2 Zabezpečila obec na svojom území triedenie ostatných komodít s cieľom znížiť množstvo zmesového odpadu?	(batérie, elektro,)	zmluvy s výrobcami	účtovníctvo obce	štúdium dokladov, rozhovor
		1.1.3 Organizovala obec aktivity na podporu zvýšenia podielu triedeného zberu? (propagácia triedeného zberu, organizovanie mimoriadneho zberu,...)	počet akcií za rok	doklady preukazujúce konanie akcie (faktúry,...)	účtovníctvo obce	štúdium dokladov
		1.1.4 Boli občania o systéme triedeného zberu každoročne informovaní? (web stránka, lokálne médiá,...)	počet informačných kampaní za rok	doklady preukazujúce informačné kampane	účtovníctvo obce	štúdium dokladov, rozhovor
		1.1.5 Motivovala obec nejakým spôsobom ľudí k triedeniu odpadu? (množstvový zber, iné úľavy,...)	existencia niektorých z foriem motivácie za kontrolované obdobie	doklady preukazujúce zavedenie a fungovanie niektorej z foriem	účtovníctvo obce	štúdium dokladov, rozhovor

				motivácie		
		1.1.6 Organizovali školy v zriaďovateľskej pôsobnosti obce zbery triedeného odpadu?	počet zberov za rok (pre každú zložku osobitne)	výkazy z odovzdania vyzbieraného množstva	účtovníctvo školy	štúdium dokladov, rozhovor
		1.1.7 Je téma triedenia odpadov súčasťou výučby na školách?	áno/nie	plán výučby za roky 2015 - 2017	plány výučby	štúdium dokladov
	1.2 Majú obce dostatočnú kapacitu zberných nádob? (objem x frekvencia zberu = štandard zberu)	1.2.1 Ak nie, je to spôsobené nevýhodne uzatvorenou zmluvou?	ne/ochota preplácať náklady OZV	ústna informácia/písomný doklad	rozhovor so zodpovedným zamestnancom/písomná dokumentácia	rozhovor, štúdium dokladov
		1.2.2 Ak nie, je to spôsobené nízkym záujmom obce?	áno/nie	ústna informácia/písomný doklad	rozhovor so zodpovedným zamestnancom/písomná dokumentácia	rozhovor, štúdium dokladov
		1.2.3 Zvýšil sa štandard zberu počas kontrolovaného obdobia? (po účinnosti nového zákona)	ročný nárast počtu nádob (v prípade nedodržania štandardu zberu)	obstaranie nádob	doklady o obstaraní	štúdium dokladov
		1.2.4 Využívajú občania kapacity na triedený odpad dostatočne?	vytriedené množstvo na občana/kapacita na jedného občana	výkaz ŽP 6-01 evidencia zberných nádob	účtovníctvo obce	štúdium dokladov
		1.2.5 Sú odvážané dostatočne plné nádoby?	skutočné vytriedené hodnoty/kapacity zberných nádob	výkaz ŽP 6-01 evidencia zberných nádob	účtovníctvo obce	štúdium dokladov
		1.2.6 Je dostupnosť zberných nádob pre občana akceptovateľná?	áno/nie	vyjadrenie občanov	dotazník	dotazník

	1.3 Sú zmluvy obcí s OZV uzatvorené výhodne pre obec?	1.3.1 Sú zmluvy uzatvorené v súlade s hlavnými cieľmi nového zákona?	súlad s uplatnením zákona v praxi	zmluva s OZV	platná zmluva obce	štúdium dokladov
		1.3.2 Obmedzuje zmluva s OZV obec pri uplatňovaní príslušných ustanovení zákona?	rozdiely medzi hlavnými cieľmi zákona a praxou	zmluva s OZV	platná zmluva obce	štúdium dokladov, rozhovor
		1.3.3 Má obec problémy s preplácaním zberných nádob podľa zmluvy?	rozdiel medzi hlavnými cieľmi zákona a praxou	faktúry, bankové výpisy	účtovníctvo obce	štúdium dokladov, rozhovor
		1.3.4 Zabezpečuje OZV v obci aktivity súvisiace s informovaním o triedenom zbere?	ne/plnenie zákonnej povinnosti	faktúry, bankové výpisy	účtovníctvo obce	štúdium dokladov, rozhovor
	1.4 Dosiahli obce zavedeným systémom požadované výstupy?	1.4.1 Bol podiel triedeného odpadu dostatočný na to, aby obec dosiahla želaný stav v roku 2020?	podiel triedeného odpadu	výkaz ŽP 6-01	účtovníctvo obce	štúdium dokladov
		1.4.2 Ak nie, dosahovala obec medziročné zlepšenie zabezpečujúce plnenie cieľov v roku 2020?	medziročný nárast podielu triedeného odpadu	výkaz ŽP 6-01	účtovníctvo obce	štúdium dokladov
		1.4.3 Bol podiel triedeného odpadu vzhľadom na vynaložené zdroje dostatočný v porovnaní s ostatnými kontrolovanými subjektmi?	podiel triedeného odpadu (pri zohľadnení celkových nákladov)	výkaz ŽP 6-01, FIN 1-12	účtovníctvo obce	štúdium dokladov
		1.4.4 Bolo do triedenia zapojené dostatočné % občanov? (stanovené NKÚ SR)	percento triediacich občanov	vyjadrenie občanov	dotazník	dotazník
ÚČINNOSŤ						
2. Je zavedený systém triedenia KO v obciach účinný?	2.1 Dosahujú obce stanovené ciele?	2.1.1. Je podiel triedeného odpadu dostatočný vo vzťahu k záväzným cieľom?	merateľný ukazovateľ	výkaz ŽP 6-01, POH	účtovníctvo obce	štúdium dokladov

			stanovený obcou v POH			
		2.1.2. Monitoruje a vyhodnocuje obec plnenie cieľov a opatrení na ich dosiahnutie?	vyhodnotenie merateľných ukazovateľov v programovom rozpočte	vyhodnotenie obce	hodnotiaca a monitorovacia správa	štúdium dokladov, rozhovor
		2.1.3. Upravuje obec opatrenia v prípade neplnenia stanovených cieľov a merateľných ukazovateľov?	áno/nie	opatrenia prijaté na zlepšenia počas alebo na konci roka, ich úprava	POH, programový rozpočet, iné interné dokumenty	štúdium dokladov, rozhovor
	2.2 Sú údaje o triedení vykázané správne?	2.2.1. Vykazuje obec údaje za všetky povinne triedené zložky?	triedenie všetkých povinných zložiek	výkaz ŽP 6-01	účtovníctvo obce	štúdium dokladov
		2.2.2. Vykazuje obec len tie údaje ktoré má vykazovať? (len KO, skupina 20)	triedenie len KO, skupina 20	výkaz ŽP 6-01	účtovníctvo obce	štúdium dokladov
		2.2.3. Vykazuje obec aj iné triedené zložky okrem povinných?	triedené zložky KO nad rámec zákona	výkaz ŽP 6-01	účtovníctvo obce	štúdium dokladov
		2.2.4. Vie obec preukázať dokladmi všetky údaje uvedené vo výkaze?	100 % dokladov potvrdzujúcich vykazované údaje	výkaz ŽP 6-01 vážené lístky	účtovníctvo obce	štúdium dokladov
		2.2.5. Sú údaje vykazované obcou v súlade so všetkými dokladmi, ktoré obec eviduje?	100 % - ná zhoda údajov na výkazoch a na dokladoch	výkaz ŽP 6-01 vážené lístky	účtovníctvo obce	štúdium dokladov
		2.2.6. Existuje možnosť, že údaje na dokladoch nie sú overené? (resp. že ich pravdivosť nie je overiteľná?)	spôsob vykazovania zberovou spoločnosťou obci	komunikácia s kontrolovaným subjektom	vyjadrenie obce	rozhovor
		2.2.7. Existuje v obci zber, ktorý neprechádza evidenciou?	existencia zberu mimo výkazníctva	komunikácia s kontrolovaným	vyjadrenie obce	rozhovor, dotazník

		(výkup súkromnou firmou, zber v školách, BRO odpad,...)	obce	subjektom, vyjadrenie občanov	dotazník	
		2.2.8. Má obec spätnú väzbu od spracovateľa o spôsobe spracovania vytriedeného odpadu?	spôsob vykazovania zberovou spoločnosťou obci	komunikácia s kontrolovaným subjektom, doklady od ďalších spracovateľov	vyjadrenie obce, účtovníctvo obce	rozhovor, štúdium dokladov
	2.3 Má vplyv triedenie odpadu na znižovanie miestneho poplatku?	2.3.1. Sú náklady na nakladanie s odpadmi a príjmy z miestneho poplatku vyrovnané?	náklady = výnosy	účtovná závierka	účtovníctvo obce	štúdium dokladov
		2.3.2. Vynakladajú obce peniaze len na to, na čo sú majú? (Neplatia napr. aj za triedený zber, ktorý má byť zadarmo? – dofinancovanie OZV)	vynakladanie len na oblasť nakladania s odpadom	funkčná klasifikácia výdavkov	FIN 1-12 programový rozpočet	štúdium dokladov
		2.3.3. Znížil sa v KO po účinnosti nového zákona miestny poplatok? (za triedený zber už obec neplatí)	zníženie výšky miestneho poplatku v roku 2017 a 2018	výška miestneho poplatku	VZN o odpadoch	štúdium dokladov
		2.3.4. Informovala obec občanov, že zvýšením podielu triedeného odpadu sa môže znížiť miestny poplatok?	preukázateľná forma informovania občanov	doklad o spôsob e informovania (uverejnenie na webe, informačné letáky,...)	doklady obce	štúdium dokladov
		2.3.5. Musí obec doplácať zo svojho rozpočtu na triedený zber kvôli nevýhodnej zmluve s OZV?	výdavky z rozpočtu obce > 0	funkčná klasifikácia výdavkov	FIN 1-12 programový rozpočet	štúdium dokladov
		2.3.6. Platí obec adekvátnu jednotkovú cenu za odvoz odpadu v porovnaní s obcami v rovnakom regióne po	výška jednotkovej ceny odvozu zmesového odpadu	cena dohodnutá v zmluve	zmluva s prepravcom zmesového odpadu	štúdium dokladov

		zohľadnení vzdialenosti na skládku? (porovnanie v rámci kontroly)				
		2.3.7. Má obec tolerovateľné percento úspešnosti vymáhania miestneho poplatku? (stanovené NKÚ SR)	percento vymožiteľnosti miestneho poplatku	pohľadávky, očakávané príjmy z miestneho poplatku	účtovníctvo obce	štúdium dokladov
		2.3.8. Musí obec každoročne vynakladať finančné prostriedky na likvidáciu čiernych skládok?	výška výdavkov vynaložených na čierne skládky	evidencia likvidácie čiernych skládok, výdavky na ne	účtovníctvo obce	štúdium dokladov, rozhovor
		2.3.9. Sú náklady na likvidáciu z hľadiska vplyvu na rozpočet na nakladanie s odpadmi významné?	výdavky na likvidáciu/výdavky na nakladanie s odpadmi	funkčná klasifikácia výdavkov	FIN 1-12 programový rozpočet	štúdium dokladov
		2.3.10. Mohla by sa legislatívnou zmenou, ktorá by oslobodila obce od zodpovednosti za likvidáciu čiernych skládok znížiť výška miestneho poplatku významným spôsobom?	percento výdavkov na likvidáciu skládok na celkových výdavkoch za odpady	funkčná klasifikácia výdavkov	FIN 1-12 programový rozpočet	štúdium dokladov
	2.4 Sú občania spokojní so zavedeným systémom triedeného zberu?	2.4.1. DOTAZNÍKOVÉ OTÁZKY ...	spokojnosť občanov	odpovede občanov	dotazník	dotazník
	2.5 Sú obce spokojné s nastavením systému triedenia v samospráve?	2.5.1. Vyhovuje obci systém nastavenia triedeného zberu štátom?	spokojnosť obce	komunikácia s kontrolovaným subjektom	vyjadrenie obce dotazník	rozhovor, dotazník
		2.5.2. Má obec v praxi problémy s uplatňovaním ustanovení zákona týkajúcich sa	spokojnosť obce	komunikácia s kontrolovaným subjektom	vyjadrenie obce	rozhovor

		triedeného zberu?				
		2.5.3. Má obec odporúčania pre štát, ktoré by podľa jej názoru mali vplyv na zlepšenie situácie?	spokojnosť obce	komunikácia s kontrolovaným subjektom	vyjadrenie obce	rozhovor
	2.6 Boli projekty financované z prostriedkov EÚ účinné?	2.6.1. V prípade, že obec bola prijímateľom prostriedkov z EÚ fondov na projekt zameraný na triedený zber, boli prostriedky vynaložené účinne?	splnenie účelu projektu	doklady obce v závislosti od účelu projektu,	účtovníctvo obce, projekt	štúdium dokladov
3. Sú opatrenia prijaté MŽP SR týkajúce sa zvýšenia podielu triedeného odpadu KO účinné?	3.1 Boli zmeny v novom zákone o odpadoch účinné?	3.1.1. Ovplyvnili zmeny prijaté v novom zákone podiel triedeného odpadu pozitívne?	nárast podielu triedeného odpadu od roku 2017	štatistické údaje za SR	štatistické údaje od ŠÚ SR a MŽP SR	štúdium dokladov
	3.2 Boli opatrenia prijaté v rámci PPVO na roky 2014 – 2018 účinné?	3.2.1. Splnili sa prijaté opatrenia?	percento splnených opatrení	doklady preukazujúce splnenie opatrení	účtovníctvo MŽP SR	štúdium dokladov, rozhovor
		3.2.2. Dosiahli sa očakávané ciele?	percento dosiahnutých cieľov	vyhodnotenie cieľov	materiály preukazujúce dosiahnutie cieľov	štúdium dokladov, rozhovor
		3.2.3. Vyhodnocovalo priebežne MŽP SR plnenie cieľov?	sledovanie plnenia cieľov	vyhodnotenie cieľov MŽP SR	hodnotiaca a monitorovacia správa	štúdium dokladov, rozhovor
		3.2.4. Reagovalo MŽP SR v prípade neplnenia cieľov úpravou opatrení?	áno/nie	zmeny v PPVO	PPVO	štúdium dokladov, rozhovor
	3.3 Sú opatrenia prijaté v rámci POH na roky 2016 – 2020 účinné?	3.3.1. Plnia sa prijaté opatrenia?	percento splnených opatrení	doklady preukazujúce splnenie opatrení	účtovníctvo MŽP SR	štúdium dokladov, rozhovor
		3.3.2. Dosahujú sa priebežne	percento	vyhodnotenie	materiály	štúdium

		očakávané ciele?	dosiahnutých cieľov	cieľov	preukazujúce dosiahnutie cieľov	dokladov, rozhovor
		3.3.3. Sú opatrenia priebežne vyhodnocované?	sledovanie plnenia cieľov	vyhodnotenie cieľov MŽP SR	hodnotiaca a monitorovac ia správa	štúdium dokladov, rozhovor
		3.3.4. Sú opatrenia priebežne upravované podľa potreby? (v prípade čiastkového neplnenia merateľných ukazovateľov a cieľov)	áno/nie	opatrenia prijaté na zlepšenia počas alebo na konci roka (ich úprava)	PPVO, POH, iné interné dokumenty	štúdium dokladov, rozhovor
	3.4 Je používaná metodika vykazovania správna?	3.4.1. Existujú problémy alebo riziká v oblasti správnosti, úplnosti a preukázateľnosti vykazovania údajov obcami vo vzťahu k štátu?	kvalita údajov počas celého procesu vykazovania (prepravca – obec – ŠÚ SR – MŽP SR)	postup vykazovania	vyjadrenie MŽP SR	rozhovor
		3.4.2. Existujú problémy alebo riziká v oblasti správnosti, úplnosti a preukázateľnosti vykazovania údajov štátom vo vzťahu k EÚ? (zvolená metodika, ich jednotnosť)	správnosť zvolenej metodiky, jednoznačnosť zdroja, z ktorého EÚ čerpá údaje	spôsob vykazovania voči EÚ	vyjadrenie MŽP SR	rozhovor
	3.5 Bola kontrola obcí pri plnení záväzných cieľov týkajúcich sa triedenia odpadu zo strany štátu dostatočná?	3.5.1. Zameriava sa kontrolná činnosť Inšpekcie ako kontrolného orgánu MŽP SR na triedenie odpadov?	existencia kontrolnej činnosti	kontroly zamerané na triedenie odpadov a plnenie cieľov	plán kontroly Inšpekcie, vyjadrenie MŽP SR	štúdium dokladov, rozhovor
		3.5.2. Je každoročne Inšpekciou preverených dostatočný počet obcí?	počet kontrol	kontroly zamerané na triedenie	plán kontrol Inšpekcie, vyjadrenie	štúdium dokladov

				odpadov a plnenie cieľov	MŽP SR	
		3.5.3. Uložila Inšpekcia v KO pokuty za nedostatky v tejto oblasti?	počet uložených pokút	výška uložených pokút	hodnotiaca správa činnosti Inšpekcie	štúdium dokladov
		3.5.4. Kontroluje Inšpekcia plnenie opatrení prijatých na nápravu?	existencia následnej kontroly	kontroly zamerané na plnenie opatrení	plán kontrol	štúdium dokladov, rozhovor